

Dette eksemplar bedes tilbakelevert Stortingets kontor når saken er behandlet i Stortinget.

Innst. S. E.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

(St. prp. nr. 17, 1935.)

Til Stortinget.

Innledningsvis opplyser departementet at det av den i 1933 gitte lånebemyndigelse, stor 100 mill. kroner, gjenstår ca. 23 mill. kroner, hvortil kommer at departementet ved siden herav har adgang til å benytte den uanvendte del (ca. £ 700 000) av den i 1930 gitte lånebemyndigelse i anledning av konverteringen av Englandslånet av 1921, tilsammen 37 mill. kroner. Da der imidlertid gjenstår midlertidige utenlandske lån — ca. 10 mill. kroner — optatt i forbindelse med konverteringen av Englandslånet, hvilket beløp må dekkes, kan departementet stå fritt med hensyn til anvendelsen av de gjenværende ca. 27 mill. kroner.

I forbindelse hermed opplyser departementet videre at den lånebemyndigelse Stortinget gav den 27 juni 1934 til å opta et innenlandsk eller utenlandsk statslån til et effektivt beløp av inntil 120 mill. kroner ikke har kunnet benyttes. Forutsetningen for denne bemyndigelse er imidlertid at den bare skal brukes til utenlandske lån til opkjøp av statens dollarobligasjoner.

Hvad angår den av Stortinget den 25 mai 1934 gitte bemyndigelse til å opta lån for statskassens regning ved utferdigelse av 6-måneders statskasseveksler til et beløp av inntil 40 mill. kroner opplyser departementet at der hittil er innkommet meget få tilbud. Der er ved tilbudets innbydelse gått frem på samme måte som i England overensstemmende med denne komites forutsetning, men departementet opplyser at det har optatt til overveielse å gå over til en annen fremgangsmåte, idet det engelske system med regelmessige offentlige tilbud ennå ikke synes å passe for våre forhold. Departementet har forøvrig hittil kunnet skaffe de nødvendige midlertidige lån på annen måte til antagelige vilkår.

Derefter oppstiller departementet en oppgave over hvorledes statskassens disponible beholdning var ved oppgjøret pr. 31 desember 1934, og knytter en del forklarende bemerk-

ninger til denne oppgave; se nærmere herom forelegget side 2 og 3. Med hensyn til behovet for nye lånemidler inntil 30 juni 1936 opplyser departementet at dette antagelig vil dreie seg om ca. 125 à 130 mill. kroner, hvis intet uforutsett inntreffer. Samtidig vil det bli en tilbakebetaling på ca. 101,1 mill. kroner, hvorav kontraktmessige avdrag på den faste statsgjeld beløper seg til ca. 56,2 mill. kroner, og midlertidige lån ca. 44,9 mill. kroner; se nærmere herom den i forelegget side 3 inntatte oppgave.

Departementet uttaler derefter at hvis det blir anledning til å konvertere de innenlandske statslån av 1922, 1925 og 1926 (tilsammen ca. 180,7 mill. kroner), og i forbindelse hermed forlenge løpetiden til 50 år fra lånets optagelse, samt eventuelt betinge ett års avdragsfrihet, vil behovet for nye lånemidler i tilfelle reduseres noget. Det samme gjelder hvis man på lignende måte kan få konvertert dollarlånene av 1922, 1925 og 1928 (tilsammen ca. 76,3 mill. kroner pr. 31 desember 1934).

Under forutsetning av at der blir et nogenlunde rikelig pengemarked med lav rente, vil det, anfører departementet, muligens være hensiktsmessig at et mindre beløp av de lånemidler som trenges, inntil videre fremdeles søkes reist ved midlertidige lån som statskasseveksler eller på annen måte. På den annen side er det finansielt riktig å dekke det påregnelige behov for lånemidler for nogen tid fremover ved optagelse av faste lån på et tidspunkt hvor lånemarkedets stilling gir anledning til billige lån på gunstige vilkår. Staten bør heller ikke være for ofte på lånemarkedet når det gjelder nye lån. Departementet vil derfor anbefale at der nu søkes Stortinget om bemyndigelse til å låne et effektivt beløp av inntil 125 mill. kroner.

I proposisjonen har departementet derefter inntatt en kort oversikt over utviklingen av vår utenlandske statsgjeld i de senere

år og opplyser bl. a. at den utenlandske statsgjeld nådde sitt høydepunkt den 30 juni 1928, da den utgjorde 811,4 mill. kroner omberegnet etter pari kurs. Ved utgangen av 1934 var den bragt ned til 706,2 mill. kroner, heri medregnet midlertidige vekselån i svenske banker.

I statsgjeldens budgett for 1935—36 har departementet i forbindelse med spørsmålet om konvertering av 5½ pct. innenlandsk statslån av 1926 uttalt at hvis forholdene ligger slik til rette, vil det være det beste om konverteringen kan skje innenlands, men tilføier at det etter forholdene kan bli finansielt økonomisk riktig å foreta konverteringen ved hjelp av et utenlandsk lån.

For at de store konverteringsoperasjoner som forestår, kan gjennomføres på gunstige vilkår, må departementet forbeholde sig adgang til i tilfelle å opta det i proposisjonen omhandlede nye lån utenlands, ialfall for en del, under forutsetning av at et utenlandsk lån kan erholdes på minst like gode vilkår som et innenlandsk.

Det nye lån skal i realiteten brukes dels til dekning av de forskjellige på statsbudgettene opførte bevilgninger til anlegg (vesentlig vedkommende Statsbanene og Telegrafverket), og dels i nogen utstrekning til betaling av de kontraktsmessige avdrag på de eldre faste statslån. Under hensyntagen hertil antar departementet at lånets løpetid ikke bør settes kortere enn ca. 50 år, og at det dessuten bør være adgang til å la lånene henstå avdragsfrie i nogen tid, dog ikke utover de første 10 år.

Den ansøkte lånebemyndigelse gjelder et effektivt beløp på inntil 125 mill. kroner, idet lånebemyndigelsene av 1930 og 1933 da anses bortfalt. Derimot går departementet ut fra at det ved siden av den nye lånebemyndigelse fremdeles bør ha adgang til også å benytte lånebemyndigelsen av 1934 til et effektivt beløp av inntil 120 mill. kroner til et utenlandsk lån til opkjøp av statens dollarobligasjoner.

Komiteen vil i anledning av spørsmålet om adgang til å opta nye lån eller foreta konverteringer utenlands bemerke følgende:

Det er etter komiteens mening under alle omstendigheter meget betenkelig å opta lån i utlandet uten for så vidt det gjelder konvertering av allerede eksisterende utenlandsk gjeld. Foruten det prinsipielt uheldige i å gjøre landet sterkere finansielt av-

hengig av utlandet må man ta i betraktning de nu eksisterende uklare valutaforhold.

Komiteen vil uttale at den nedgang som har funnet sted i den utenlandske gjeld i tiden 1928—34, betegner en heldig utvikling, som bør fortsette i den utstrekning det er mulig. Da det imidlertid etter det nu løpende budgett og det fremlagte budgettforslag for 1935—36 ikke kommer til å skje nogen effektiv nedbetaling av den samlede statsgjeld, finner komiteen at departementet bør få anledning til å opta lån utenlands til et beløp som vil svare til de kontraktsmessige avdrag av vår utenlandske gjeld og til dekning av den midlertidige utenlandske vekselgjeld, idet det da er komiteens forutsetning at man så snart som mulig gjenoptar den nedbetaling av den utenlandske statsgjeld som har funnet sted i de senere år. Skulde forholdene mot formodning gjøre det nødvendig å henvende sig til det utenlandske lånemarked i noget større utstrekning for å gjennomføre en utvikling mot et lavere rentenivå, går komiteen ut fra at departementet forelegger spørsmålet for Stortinget senere i inneværende sesjon.

Komiteen antar, at slik som forholdene for tiden ligger an, vil der heller ikke være noe behov til stede for en faktisk kapitalimport, idet den statistiske oversikt som foreligger over vår utenlandske betalingsbalanse for de par siste år nærmest synes å tyde på en kapitaleksport fra Norge (d: en reduksjon i vår utenlandske gjeld).

Hvad det i proposisjonen omhandlede lån og de forestående konverteringer angår, kan komiteen — under henvisning til sine bemerkninger i budgett-innst. S. nr. 118, 1934, og tillegg til denne — gå med på at løpetiden settes til ca. 50 år.

I henhold til foranstående og under henvisning til forelegget innstiller komiteen til Stortinget å fatte følgende

beslutning:

Stortinget samtykker i at der optas lån for statskassens regning innenlands eller utenlands til et effektivt beløp av inntil 125 mill. kroner.

Oslo i finans- og tollkomiteen den 27 februar 1935.

Ivar Lykke,
formann.

Birger Braadland,
ordfører.

K. Bergsvik,
sekretær.